

Warszawa, 27 maja 2020 r.

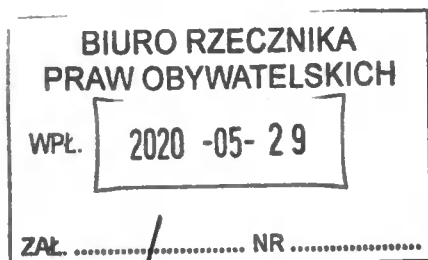

RPW/41477/2020 P
Data: 2020-05-29

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Podsekretarz Stanu
Paweł Jabłoński

MPJ/19/2020

Pan Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

z wielką uwagą przeczytałem Pańskie pismo datowane na 21 maja¹, w którym podkreśla Pan m.in., jak ważna dla obywateli jest rzetelność i prawdziwość informacji przekazywanych im przez władze publiczne.

W pełni podzielam tę opinię. Prawda w życiu publicznym jest niezwykle ważna – i zawsze należy jej bronić. Obowiązek ten staje się szczególnie istotny, gdy nierzetelne i niezgodne z prawdą oświadczenia wyrażają osoby piastujące urzędy państwowe, a zwłaszcza gdy odnoszą je do podmiotów zewnętrznych wobec polskiego porządku konstytucyjnego.

Dlatego właśnie postanowiłem skierować do Pana ten list. Stawia Pan bowiem polskiemu rządowi poważny zarzut. Twierdzi Pan, że krytyka niewłaściwej, zbyt mało ambitnej, czy spóźnionej reakcji instytucji Unii Europejskiej na pandemię COVID-19 jest w swej istocie (m.in. z uwagi na szereg regulacji traktatowych) „nieprawdziwa” i „nierzetelna”, a także że „podważa zaufanie mieszkańców naszego kraju do Unii i jej instytucji”.

Postawiony przez Pana zarzut budzi jednak ogromne zdumienie w oczach obywateli śledzących wydarzenia wokół walki z pandemią COVID-19. O ile bowiem podawanie nieprawdziwych informacji na temat reakcji UE i jej instytucji rzeczywiście zasługiwałoby na krytykę – o tyle w sytuacji, w której **sama Przewodnicząca Komisji Europejskiej przyznała, że „Europa dała się początkowo zaskoczyć”, oraz że „skutki tego falstartu nadal się za nami ciągną”**, tego rodzaju informacje trudno racjonalnie uznać za nierzetelne.

Oczywiście wypowiedzi przewodniczącej Komisji Europejskiej także podlegają ocenie, a wyrażane przez nią opinie nie mają charakteru dogmatu. Jeżeli więc – jak wskazał to Pan w piśmie adresowanym do polskiego rządu – negatywna opinia o jakości i szybkości reakcji instytucji Unii Europejskiej na pandemię COVID-19 stanowi w Pana ocenie zagrożenie dla praw i wolności obywatelskich (której to oceny ja nie podzielam) **byłoby logiczne i uzasadnione, aby podobne pismo skierował Pan także do**

Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

Tel.: +48 22 523 92 40
pjablonski.sekretariat@msz.gov.pl

¹ Pismo z 21 maja 2020 r., znak: VII.7010.2.2020.PF;
<https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/RPO%20do%20premiera%20prawo%20UE%20i%20COVID-21.05.2020.pdf>

² *Jak Europa odzyska siły: artykuł przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen;*
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ac_20_602

Przewodniczącej Komisji Europejskiej, do czego jest Pan uprawniony stosownie do art. 17a ustawy o rzeczniku praw obywatelskich³.

Z dostępnych publicznie informacji nie wynika, aby skierował do niej takie pismo – ani by w jakiegokolwiek innej formie postawił Pan jej wypowiedziom zarzut nierzetelności, niezgodności z prawdą, czy też podważania zaufania obywateli Unii Europejskiej do jej instytucji. Zawarta w Pana piśmie z 21 maja argumentacja jest zatem sprzeczna z pozostałymi Pana działaniami (czy raczej: zaniechaniami) – i dlatego nie sposób uznać tego pisma za przejaw rzeczywistej troski o prawa obywateli.

Przeciwnie: pańskie działanie musi zostać ocenione jednoznacznie negatywnie, jako działanie w złej wierze. Tak jak bowiem nierzetelne informacje o reakcji Unii Europejskiej rzeczywiście w istocie zasługiwałyby na potępienie – tak samo **na potępienie zasługuje nierzetelny zarzut stawiany polskiemu rządowi przez Rzecznika Praw Obywatelskich**, konstytucyjny organ państwa. Warto mieć przy tym na uwadze, że w Pana piśmie poza tym fałszywym zarzutem znalazł się szereg innych nieprawdziwych informacji dotyczących funkcjonowania państwa. Takie postępowanie stoi w sprzeczności z Pana podstawowymi obowiązkami, w szczególności obowiązkiem zachowania bezstronności i sumiennosci⁴, a także ochrony prawa, w tym i przywołanego przez Pana w piśmie z 21 maja prawa obywateli do otrzymywania od organów władzy publicznej rzetelnych informacji (art. 54 i art. 61 Konstytucji RP).

Należy też przypomnieć, że zgodnie z art. 208 ust. 1 Konstytucji RP, Rzecznik Praw Obywatelskich powołany jest właśnie do stania na straży wolności i praw obywateli Rzeczypospolitej Polskiej – nie zaś do ochrony Unii Europejskiej przed konstruktywnymi postulatami zgłaszanymi przez jej państwa członkowskie.

* * *

W tym świetle szczególną uwagę należy zwrócić także na Pana rzetelność w wykonywaniu tego podstawowego obowiązku i jakość ochrony przez Pana praw obywatelskich, potencjalnie zagrożonych w związku ze społecznymi i gospodarczymi skutkami pandemii COVID-19.

Jednym z najważniejszych praw obywateli Rzeczypospolitej Polskiej jest prawo do pracy, która zgodnie z art. 24 Konstytucji znajduje się pod ochroną państwa. Przejawem tej ochrony jest przysługujące każdemu obywatelowi prawo do kontroli stosunku pracy przez niezawisłe sądy, których zadaniem jest zapewnienie przestrzegania prawa pracy oraz równoważenie interesów pracowników i przedsiębiorców. Dla lepszej ochrony praw pracowników, Rzecznik Praw Obywatelskich wyposażony został w kompetencję do wszczynania postępowań cywilnych, a także do brania udziału w każdym toczącym się postępowaniu – na takiej samej zasadzie jak prokurator⁵.

Skuteczne wykonywanie tej kompetencji i występowanie w postępowaniach sądowych jest szczególnie istotne w sprawach z zakresu prawa pracy, które ze swej istoty cechują się nierównowagą między stronami procesowymi. Pracodawcy, jako podmioty z większymi zasobami finansowymi i organizacyjnymi, mają nad pracownikami naturalną przewagę – która niwelowana jest w polskiej procedurze cywilnej istnieniem przepisów w większym stopniu chroniących prawa pracownika. Praktyka działania sądów powoduje jednak często, że przepisy te nie zawsze są wystarczające, aby równowaga została zachowana. M.in. z tej właśnie przyczyny ustawodawca przewidział dla Rzecznika Praw Obywatelskich kompetencję zarówno do wstępowania do postępowań z zakresu

³ Ustawa z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, Dz.U. z 1987 r., nr 21, poz. 123 ze zm.

⁴ Art. 4 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich

⁵ Art. 14 pkt 4 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich

prawa pracy, jak i inicjowania takich postępowań – w celu ochrony tych obywateli, których konstytucyjne prawo do ochrony pracy mogłoby zostać naruszone.

Niestety, **Pańska dotychczasowa aktywność na tym polu pozostawia wiele do życzenia: w 2018 r. (ostatnie dostępne dane) Rzecznik Praw Obywatelskich występował jedynie w 44 sprawach** z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych⁶. Dla unaocznienia jak niewielka jest to liczba, warto wskazać że w tym samym czasie w polskich sądach zarejestrowano ponad 300 tys. spraw tego rodzaju⁷.

W tym kontekście nie sposób nie wspomnieć też, że **Rzecznik Praw Obywatelskich włączył się do postępowań dotyczących 15 byłych pracowników Ministerstwa Spraw Zagranicznych, których stosunek pracy wygasł z powodu ich współpracy z komunistyczną Służbą Bezpieczeństwa i innymi podobnymi organami**⁸ – choć zgodnie z art. 2a ust. 1 ustawy o służbie zagranicznej⁹, osoby takie nie mogą być zatrudnione w polskiej dyplomacji.

Tak znaczna aktywność Rzecznika Praw Obywatelskich w tym zakresie budzi zdziwienie – zwłaszcza gdy zestawia się liczbę tych spraw (15) z przywoływaną już wyżej liczbą wszystkich wystąpień w sprawach z zakresu prawa pracy w 2018 roku (44). **Trudno zrozumieć sytuację, w której ponad 1/3 Pana aktywności w tym zakresie to sprawy byłych współpracowników służb bezpieczeństwa totalitarnego państwa** – zwłaszcza biorąc pod uwagę, że ani to państwo, ani te służby nie miały nic wspólnego z poszanowaniem praw obywatelskich, do których ochrony jest Pan powołany.

Niezależnie od oceny tej sytuacji, należy zwrócić uwagę, że aktywność Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawach naprawę ważnych dla obywateli Rzeczypospolitej Polskiej – a do takich spraw należą z pewnością kwestie ochrony stosunku pracy – powinna stanowić znacznie ważniejszy priorytet, niż było to do tej pory. Jest to szczególnie istotne w sytuacji gdy, w wyniku pandemii COVID-19 znaczne grupy pracowników mogą być narażone na niezgodne z prawem działania naruszające ich prawa. Dlatego **liczę na to, że w ciągu kilku najbliższych miesięcy, jakie pozostały do zakończenia Pańskiej kadencji podejmie Pan odpowiednie działania w celu obrony praw obywateli Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony pracy – i że działania te będą dotyczyły także tych obywateli, którzy nie byli w przeszłości współpracownikami komunistycznej Służby Bezpieczeństwa.**

* * *

Przypominając o prawach pracowników, nie sposób zapomnieć także o prawach zatrudniających ich pracodawców. Osoby prowadzące w Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą również pozostają bowiem pod ochroną państwa, stosownie do art. 20 Konstytucji RP.

Przejawem tej ochrony jest świadczenie przez organy państwa i samorządu terytorialnego niezbędnej pomocy organizacyjnej i finansowej – której celem jest wspieranie przedsiębiorczości i ochrona zarówno tych obywateli, którzy prowadzą działalność gospodarczą, jak i (pośrednio) tych, którzy dzięki tej działalności uzyskują zatrudnienie.

⁶ Informacja o działalności Rzecznika Praw Obywatelskich w roku 2018 oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela, <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Informacja%20Roczna%20Rzecznika%20Praw%20Obywatelskich%20za%20rok%202018.pdf> (dane za 2019 r. nie zostały dotąd udostępnione przez Rzecznika Praw Obywatelskich).

⁷ Zgodnie z ewidencją spraw według działań prawa w Polsce, spraw tego rodzaju zarejestrowano w 2018 r. dokładnie 301 439; https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2018/download_3787_0.html

⁸ „Skargi do RPO złożyło 15 b. pracowników MSZ, którzy wytoczyli procesy. Przystąpiłem do wszystkich tych spraw” <https://twitter.com/Adbodnar/status/1229703949072191489>

⁹ Ustawa z dnia 27 lipca 2011 r. o służbie zagranicznej, Dz.U. z 2001 r., nr 128, poz. 1403, ze zm.

W celu zapewnienia tej ochrony w warunkach będących skutkiem pandemii COVID-19 przedsiębiorcom udzielane są pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej¹⁰. Środki te pochodzą z Funduszu Pracy, a rozpatrywanie wniosków o ich przyznanie oraz wypłaty realizowane są przez Powiatowe i Miejskie Urzędy Pracy. Oznacza to, że **efektywne działania w tym zakresie wymagają współpracy organów administracji rządowej (którym podlega Fundusz Pracy) z jednostkami samorządu terytorialnego (które nadzorują Urzędy Pracy).**

Z danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, że rozpatrywanie wniosków o udzielenie pożyczek odbywa się w większości powiatowych urzędów pracy w sposób sprawny. W większości urzędów rozpatrzono obecnie ok. 60-80% wniosków, a przedsiębiorcy sukcesywnie otrzymują przyznane im środki.

Niestety, część samorządów lokalnych nie działa aż tak skutecznie. **Szczególnie negatywnie na tle większości polskich miast i powiatów wyróżnia się pod tym względem stolica Polski. Podległe prezydentowi m. st. Warszawy urzędy Pracy rozpoznały dotąd jedynie 11% wniosków (dane na 25 maja)**¹¹.

Kwestia ta jest niezwykle istotna dla ochrony praw obywateli prowadzących działalność gospodarczą w Warszawie. Tempo rozpatrywania ich wniosków w Warszawie jest kilkukrotnie niższe niż w innych metropoliach, stolicach województw, o porównywalnej do Warszawy skali działających tam przedsiębiorców (także w zestawieniu z liczbą osób zatrudnionych w urzędach podległych prezydentom tych miast). Oznacza to, że sytuacja warszawskich przedsiębiorców jest dziś znacznie gorsza niż sytuacja przedsiębiorców z innych miast, ponieważ nie mogą uzyskać za pośrednictwem swoich władz samorządowych tego samego rodzaju wsparcia, w porównywalnym czasie.

Z uwagi na liczbę przedsiębiorców zarejestrowanych w Warszawie i związaną z tym skalę opóźnień **uzasadnione jest, aby Rzecznik Praw Obywatelskich podjął działania zmierzające do ochrony ich praw – nawet jeśli działania te oznaczałyby konieczność postawienia w trudnej sytuacji Prezydenta m. st. Warszawy.** Liczę na to, że wyrażane w przeszłości przez Pana poparcie dla jego działalności politycznej¹² nie stanie temu na przeszkodzie – i że podejmie Pan działania w sposób prawdziwie bezstronny, zgodny ze złożonym ślubowaniem. Innymi słowy, liczę na to, że stanie Pan w obronie także tych obywateli, których prawa zagrożone są przez niedostateczne działania władz m. st. Warszawy.

Z wyrazami szacunku

Paweł Jabłoński
Podsekretarz Stanu

¹⁰ Art. 15zdd ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, Dz. U. z 2020 r., poz 374, ze zm.

¹¹ Minister Małag: oferujemy prezydentowi Trzaskowskiemu pomoc w obsłudze wniosków, <https://www.gov.pl/web/rodzina/minister-malag-oferujemy-prezydentowi-trzaskowskiemu-pomoc-w-obsłudze-wnioskow>

¹² „Pragnę serdecznie pogratulować Panu Prezydentowi podjętych działań, okazać swoje poparcie dla wskazanej inicjatywy, a także wyrazić nadzieję, że założenia i cele Deklaracji oraz zawarte w niej rozwiązania będą skutecznie realizowane” (Deklaracja „LGBT+”: Bodnar gratuluje Trzaskowskiemu, Rzeczpospolita, 25.02.2019 r.) <https://www.rp.pl/Samorzad/302259960-Deklaracja-LGBT-Bodnar-gratuluje-Trzaskowskiemu.html>

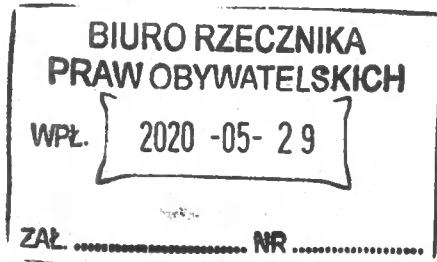
23
MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
al. J. Ch. Szucha 23, 00-580 Warszawa

S M N per.

Priorytet/Prioritaire

POLECONY

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
00-580 Warszawa, al. J. Ch. Szucha 23
opłata pobrana
TAXE PERCUE – POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A.
Nr ID 440414/W

S.P.

Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. "Solidarności" 77
00-090 Warszawa

